NORAKSTS
Lieta Nr.A420489811
(A00281-13/9)

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U M S
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā, 2013.gada 29.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese L.Andersone,

piedaloties atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes Labklājības departamenta pilnvarotajai pārstāvei *V.V.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja *S.S.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, uzdodot Rīgas domes Labklājības departamentam izdot lēmumu par dzīvokļa parāda atmaksu *S.S.*

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas domes Labklājības departamenta (turpmāk arī – atbildētājs) 2011.gada 15.marta lēmumu Nr.DL-11-122-ap (turpmāk – Lēmums) atstāts negrozīts Rīgas Sociālā dienesta 2010.gada 16.decembra lēmums Nr.RSD-10-7473-ap, ar kuru *S.S.* (turpmāk – pieteicēja), pamatojoties uz Rīgas domes 2004.gada 17.februāra saistošo noteikumu Nr.56 „Par dzīvokļa pabalstu Rīgas iedzīvotājiem" (turpmāk – noteikumi Nr.56) 2.1., 3.1. un 3.10.punktu, atteikts piešķirt pabalstu dzīvokļa parāda atmaksai.

Lēmums pamatots ar turpmāk minētiem argumentiem.

[1.1] Rīgas pašvaldības pabalsta dzīvojamās telpas īres maksas un maksas par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu, segšanai, piešķiršanas un aprēķināšanas kārtību nosaka Rīgas domes noteikumi Nr.56.

[1.2] Pieteicēja Sociālajā dienestā deklarējusi savus ienākumus un materiālo stāvokli un aizpildījusi iztikas līdzekļu deklarāciju laika periodam no 2010.gada 1.septembra līdz 31.augustam. Iztikas līdzekļu deklarācijā ir norādīts, ka pieteicējas vidējie ienākumi ir Ls 144,17 mēnesī. Tātad, atbilstoši noteikumu Nr.56 2.1.punktam Ls 54.17 (144,17 – 90 = 54,17) mēnesī pieteicējai pašai jāmaksā par dzīvokļa īri un komunālajiem pakalpojumiem.

[1.3] 2008.gada 17.martā starp Sociālo dienestu, SIA „*/Nosaukums/*" un pieteicēju bija noslēgts trīspusējais līgums Nr.5 „Par dzīvokļa parāda apmaksu", kas paredzēja, ka līdz 2009.gada 29.aprīlim Sociālais dienests palīdz pieteicējai apmaksāt parādu par dzīvokļa īri un komunālajiem pakalpojumiem Ls 577,43 apmērā. Kopš 2009.gada 1.maija Sociālajā dienestā pieteicējai regulāri tiek veikts dzīvokļa pabalsta aprēķins un piešķirts pabalsts daļējai dzīvokļa īres un komunālo pakalpojumu apmaksai, jo pēc aprēķina daļēji šie izdevumi pieteicējai jāapmaksā pašai. Sazinoties ar SIA „*/Nosaukums/*" noskaidrots, ka pieteicēja savu maksājumu daļu par dzīvokli nemaksā un tāpēc viņai no jauna ir izveidojies parāds par dzīvokli.

[1.4] Tā kā Sociālais dienests jau vienreiz ir noslēdzis ar pieteicēju trīspusējo līgumu un dzīvokļa parādu apmaksājis, tad atkārtoti Sociālais dienests apmaksāt dzīvokļa parādu nevar, jo to neparedz normatīvie akti. Sociālais dienests saskaņā ar noteikumu Nr.56 3.10.punktu var noslēgt ar pieteicēju trīspusējo līgumu nosakot, ka pieteicējai pašai jāapmaksā parāds atbilstoši sastādītajam maksājumu parāda atmaksas grafikam un kārtējie ikmēneša izdevumi par īri un komunālajiem pakalpojumiem.

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2011.gada 20.aprīļa lēmumu pēc *S.S.* pieteikuma iesniegšanas tika ierosināta administratīvā lieta par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts pabalsts dzīvokļa parāda apmaksai.

Pieteikumā norādīts, ka, apstrīdot iestādē atteikumu piešķirt pabalstu dzīvokļa parāda apmaksai, pieteicēja jau bija paskaidrojusi, kāpēc viņai ir izveidojies šāds dzīvokļa parāds.

[3] Atbildētājs savā paskaidrojumā tiesai lūdz pieteikumu noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[4] Uz tiesas sēdi pieteicēja nav ieradusies. Pieteicēja ar telefona starpniecību informēja tiesu, ka nevar ierasties uz sēdi slimības dēļ, un lūdza atlikt lietas izskatīšanu (*lietas 44.lapa*).

Tiesa nekonstatē Administratīvā procesa likuma 268. un 269.pantā minētos apstākļus, kas būtu par pamatu lietas izskatīšanas atlikšanai, un atzīst, ka lietu ir iespējams izskatīt bez pieteicējas piedalīšanās.

[5] Tiesas sēdē Rīgas domes Labklājības departamenta pilnvarotā pārstāve pieteikumu neatzina uz Lēmumā minēto argumentu pamata.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējusi lietas materiālus kopsakarā ar atbildētāja pārstāves paskaidrojumiem, lietā esošajiem pierādījumiem un tiesību normām, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Pieteicēja ir vērsusies tiesā ar prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirta sociālā palīdzība dzīvokļa parāda apmaksas veidā.

Izskatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai jāpārbauda, vai pieteicējai, atbilstoši lietā konstatētajiem apstākļiem, ir vai nav tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu. Turklāt lieta jāizskata atbilstoši lietas izskatīšanas laikā konstatētajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem (*sk. Senāta 2009.gada 11.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-345/2009 10.punktu, 2010.gada 2.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-302/2010 8.punktu*). Tomēr no šī vispārīgā principa ir izņēmumi.

Proti, Senāts ir atzinis, ka, lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai parasti jāvērtē spēkā esošā tiesību norma, taču uz sociālajās tiesībās noteikto labumu gūšanu attiecas izņēmums, proti, sociālo tiesību jomā tiesiskās situācijas maiņa neietekmē tiesības, kuras personai bija brīdī, kad tā ar iesniegumu par labuma saņemšanu vērsās iestādē (*sk. Senāta 2007.gada 8.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-431/2007 14.punktu, 2009.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-334/2009 11.punktu*).

Tas nozīmē, ka vispārīgi, pārbaudot prasījuma pamatotību lietā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai būtu jāpiemēro tiesību normas, kas ir spēkā lietas iztiesāšanas laikā. Taču lietās par sociālajās tiesībās paredzēto labumu iegūšanu tiesai pieteicējas tiesības uz attiecīgā labuma gūšanu ir jāvērtē pēc tām tiesību normām, kuras bija spēkā, kad persona sākotnēji vērsās iestādē ar iesniegumu par prasītā labuma (statusa, pabalsta) saņemšanu.

Konkrētajā gadījumā pieteicēja ar lūgumu apmaksāt dzīvokļa parādu iestādē vērsās 2010.gada 3.novembrī (*lietas 46.-47.lapa*). Tādēļ tiesa pamatosies uz tām tiesību normām, kas bija spēkā brīdī, kad pieteicēja vērsās iestādē.

[8] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta pirmā daļa noteic, ka pašvaldība no pamatbudžeta izmaksā pabalstu garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalstu. Savukārt šā panta piektā daļa noteic, ka dzīvokļa pabalsta apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šo pabalstu, reglamentē pašvaldības saistošajos noteikumus.

Uz minēto normu pamata izdoti saistošie noteikumi Nr.56, kuri noteic Rīgas pašvaldības pabalsta dzīvojamās telpas īres maksas un maksas par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu, segšanai piešķiršanas un aprēķināšanas kārtību (noteikumu 1.1.punkts).

Atbilstoši šo noteikumu 1.2.punktam tiesības saņemt dzīvokļa pabalstu tostarp ir atsevišķi dzīvojošai personai, kas deklarējusi savu pamata dzīvesvietu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā ne mazāk kā 12 mēnešus pirms pabalsta pieprasīšanas, dzīvo

atbilstoši norādītajai adresei, ja vidējie ienākumi pēdējo trīs mēnešu laikā nepārsniedz Ls 250 atsevišķi dzīvojošai personai mēnesī.

Šo noteikumu 2.7.punkts paredz, ka Sociālajam dienestam ir tiesības piešķirt dzīvokļa pabalstu palielinātā apmērā parāda par īri un pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu, pamatsummas nomaksai. Šis Sociālā dienesta lēmums ir pamats trīspusēja līguma "Par dzīvokļa parāda atmaksu" noslēgšanai.

Noteikumu Nr.56 3.nodaļā reglamentēta Sociālā dienesta līdzdalība dzīvokļa parāda nomaksā.

Noteikumu 3.1.punkts noteic, ka Sociālais dienests izskata iespēju palīdzēt nomaksāt dzīvokļa parādu valsts pensiju saņēmējiem, sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējiem un ģimenēm ar nepilngadīgiem bērniem.

Noteikumu 3.3.punkts paredz, ka mēneša laikā pēc 1.pielikumā minēto dokumentu, kā arī izdevumus par īri un komunālajiem pakalpojumiem apliecinošu dokumentu saņemšanas sociālā darba speciālists izanalizē situāciju, veic pārrunas ar palīdzības pieprasītāju un nama apsaimniekotāju, sagatavo priekšlikumu lietas risinājumam, kā arī par iespējām pieņemt lēmumu par trīspusēja līguma "Par dzīvokļa parāda atmaksu" noslēgšanu.

Noteikumu 3.5.punkts noteic, ka atbilstoši Sociālā dienesta lēmumam sociālā darba speciālists organizē trīspusēja līguma noslēgšanu starp Sociālo dienestu, nama apsaimniekotāju un personu, kura noslēgusi īres vai apsaimniekošanas līgumu ar nama apsaimniekotāju.

Savukārt saistošo noteikumu Nr.56 3.10.punkts noteic, ka Sociālais dienests *var atkārtoti* noslēgt trīspusējo līgumu dzīvokļa parāda atmaksai, nosakot, ka palīdzības pieprasītājam pašam jāatmaksā parāds atbilstoši sastādītajam maksājumu parāda atmaksas grafikam.

No minētajām tiesību normām izriet, ka gadījumos, kad personai ir izveidojies dzīvokļa parāds, Sociālais dienests ir tiesīgs piešķirt dzīvokļa pabalstu palielinātā apmērā šā parāda nomaksai. Šādā gadījumā ir slēdzams trīspusējs līgums starp pabalsta saņēmēju, Sociālo dienestu un nama apsaimniekotāju.

Tāpat Sociālajam dienestam ir jāizvērtē iespēja palīdzēt nomaksāt dzīvokļa parādu īpašām personu grupām – valsts pensiju saņēmējiem, sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējiem un ģimenēm ar nepilngadīgiem bērniem. Arī šajā gadījumā tiek slēgts trīspusējs līgums par dzīvokļa parāda atmaksu.

Savukārt *atkārtoti* šādu trīspusējo līgumu par dzīvokļa parāda atmaksu var slēgt tikai ar nosacījumu, ka palīdzības pieprasītājs pats samaksā parādu atbilstoši līgumā noteiktajam grafikam.

[9] No lietā esošajiem materiāliem konstatējams, ka 2008.gada 17.martā starp pieteicēju, Sociālo dienestu un SIA „*/Nosaukums/*" tika noslēgts trīspusējais līgums "Par dzīvokļa parāda apmaksu", kas paredzēja, ka līdz 2009.gada 28.februārim Sociālais dienests palīdz apmaksāt parādu par dzīvokļa īri un komunālajiem pakalpojumiem 577,43 latu apmērā (*lietas 48.-54.lapa*).

No lietas materiāliem arī konstatējams, ka parāds par dzīvokli */adrese/,* uz 2010.gada 1.decembri ir 733,35 lati. Atbilstoši pieteicējas iesniegumam *(lietas 46.-47.lapa)* parāds par dzīvokli sakrājās sakarā ar to, ka viņai 2010.gada 30.martā iesita kasiere veikalā „*/Nosaukums 2/*", 2010.gadā iesita nezināma sieviete Centrāltirgū un 2009.gada beigās viņai vienu mēnesi bija smaga imunoloģiska saslimšana.

Izvērtējot minētos apstākļus, tiesa secina, ka ar pieteicēju jau vienreiz ir bijis noslēgts trīspusējais līgums par dzīvokļa parāda apmaksu un Sociālais dienests jau vienreiz ir apmaksājis pieteicējas parādu 577,43 latu apmērā par dzīvokli */adrese/*. Tādējādi, ievērojot saistošo noteikumu Nr.56 3.10.punkta nosacījumus, Sociālais dienests vairs nevar apmaksāt dzīvokļa parādu pieteicējas vietā. Sociālais dienests var tikai noslēgt trīspusēju līgumu, paredzot, ka dzīvokļa parādu atmaksā pieteicēja.

[10] Tiesa papildus arī norāda, ka sociālās tiesības, pie kurām pieder arī sociālā palīdzība, ir ļoti nozīmīgas, taču vienlaikus īpašas tiesības, jo šo tiesību īstenošana ir atkarīga no katras valsts ekonomiskās situācijas un pieejamiem resursiem. Tādējādi sociālā palīdzība netiek sniegta visiem, kas to vēlētos, bet tikai vadoties no noteikta dzīves apstākļu līmeņa. Attiecīgais dzīves apstākļu līmenis tiek noteikts ar normatīvo aktu. Tas, vai ar normatīvo aktu noteiktais līmenis ir vai nav pietiekams, ir valsts sociālās politikas, nevis tiesas izvērtēšanas jautājums. Tiesas kompetencē nav iejaukties šajā politikā un noteikt citu dzīves līmeņa standartu nekā to izdarījis likumdevējs (*sk. Senāta 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 13.punktu*).

Tātad, valstij vai pašvaldībai sniedzot sociālo palīdzību, ir jāvadās pēc tās rīcībā esošajiem resursiem. Tieši šo resursu pietiekamība vai nepietiekamība ir priekšnoteikums attiecīgam normatīvam regulējumam, ar kuru tiek noteikts to personu loks, kurām ir sniedzama sociālā palīdzība, kā arī sociālās palīdzības veidi un apmērs. Lai arī ir saprotams, ka katrā individuālā gadījumā persona var uztvert šo normatīvo regulējumu kā netaisnīgu, ir jārēķinās, ka valstij un pašvaldībai ir jānodrošina sociālās palīdzības sniegšana ievērojamam personu skaitam. Nepamatoti piešķirot normatīvajos aktos neparedzētu sociālo palīdzību, tiek samazināti tie resursi, kas ir paredzēti citām personām, kuras atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem sociālās palīdzības saņemšanai.

[11] Ievērojot iepriekš minētos apsvērumus, tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā no tiesību normām neizriet pieteicējas tiesības un secīgi arī Sociālā dienesta pienākums piešķirt pieteicējai pabalstu dzīvokļa parāda apmaksai, ja ar pieteicēju jau iepriekš bijis noslēgts trīspusējs līgums par dzīvokļa parāda atmaksu.

Konkrētajā gadījumā atbilstoši normatīvajam regulējumam pieteicējai ir iespēja risināt krīzes situāciju, lūdzot Sociālo dienestu noslēgt trīspusēju līgumu par dzīvokļa parāda atmaksu un pašai atmaksāt parādu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt *S.S.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, uzdodot Rīgas domes Labklājības departamentam izdot lēmumu par dzīvokļa parāda atmaksu *S.S.*

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese *(paraksts)* L.Andersone

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas tiesnese L.Andersone
Rīgā, 2013.gada 29.aprīlī